

Najčešća pitanja i odgovori o PANTHEON konektor licencama

1. Zašto ste uveli konektor licence?

Odgovor: Zbog potrebe prava na korišćenje naše programske opreme. Umesto da pristupite preko PANTHEON interfejsa, pristupate preko vertikalnih aplikacija, za licenciranje morate imati konektor licencu. Razloge, zašto smo u Datalabu uveli konektor licence smo opisali u PANTHEON e-novostima u junu 2014: » Proizvođači softvera, među kojima smo i mi, su do sada uglavnom naplaćivali svoje licence prema broju ljudi koji bi koristili programsku opremu, broju računara ili broju istovremenih korisnika. Sve veći broj upotrebe je unutar povezanih sistema i u širokim informacionim integracijama. Online prodavnica ne samo da omogućava integraciju u PANTHEON poslovni proces direktno stotinama kupaca, već dodatno smanjuje broj prodavaca a sa tim i naše licence. Bežični skladišni sistemi takođe. Mi smo između Scile i Haribde: razum govori da otvorimo svoje sisteme, tako da se možemo povezati sa okruženjem i da u to ubrzano investiramo. Istovremeno to doprinosi sopstveni krah preko smanjenih prihoda. Budućnost će biti još raznovrsnija. Dodatne funkcije će preuzimati inteligentni agenti (recimo prenos dokumenata, poravnanje, nabavka ...), mobilni uređaji mogu biti veoma korisni u preduzeću. I kako to »licenciramo« robote – tretiramo ih kao subjekte ili kao materijalizovane softverske objekte? SAP i Microsoft razmišljaju isto. Njihov odgovor su »konektor licence«, koje omogućavaju vezu sa bazom podataka i upotrebe poslovne logike bez korisničkog interfejsa i prodaju ih za 50 % cene od obične licence. Moramo da uradimo pametno, i da se bavimo problemima, odlučili smo da bi za PANTHEON licence računali samo 30 % cene od obične licence. Između 1. 7. i 31. 12. 2014, želimo da testiramo taj pristup i da ga uvedemo od 1. 1. 2015..«

2. PANTHEON ste reklamirali kao produkt otvorene strukture podataka i mogućih ekstenzija, ali sada zahtevate plaćanje konektor licence?

Odgovor: Najpre da razjasnimo pojam: otvorena struktura nije besplatna (open ≠ free). PANTHEON ostaje otvoren, ali nije više besplatan. Do sada je upotreba baze podataka bila besplatna, od 1.7.2014 se plaća.

Zašto: sredinom 90-ih, kada se PANTHEON razvijao, bilo je teško predvideti kakav će biti napredak u razvoju preko 20 godina, kao što su smart telefoni, aplikacije i na kraju korišćenje PANTHEON-a preko brojnih vertikalnih rešenja. Da bismo nastavili da pružamo pravilan razvoj PANTHEON platforme, neophodno je da napravimo ovakvu izmenu. PANTHEON struktura podataka još uvek nije otvorena. Na razvojnom serveru su još uvek besplatno i javno objavljeni svi podaci, uključujući uvid u kodu poslovne logike.

3. Zašto je korisniku potrebna konektor licenca za pristup svojim podacima? Zar podaci nisu vlasništvo korisnika i može da radi sa njima šta želi?

Odgovor: Podaci su vlasništvo kupca, ali je format zapisa vlasništvo lica koje razvija softver. Dakle, ovde nije reč o samim podacima korisnika već o pristupu do njih i njihovog formata. Ovo je u potpunosti u vlasništvu lica koje razvija softver, stoga se zapravo pristup bazi podataka može naplaćivati. Pri odluci zaračunljivosti smo želeli da postignemo što veću pravičnost i fleksibilnost.

4. Šta će se dogoditi, ukoliko sistem utvrdi prisutnost veze na bazi podataka?

Odgovor: PANTHEON će prestati sa radom (sve licence) sve dok je na bazi prisutna veza od strane korisnika (aplikacije), koji nije prijavljen u PANTHEON.

5. Koliko konektor licenci nam je potrebno, ako imamo više vertikalnih rešenja sa različitim brojem korisnika? Da li je bitno da su od istog proizvođača?

Odgovor: Ako imate tri (3) istovremena korisnika za jedno vertikalno rešenje (X1), onda vam je potrebno tri (3) konektor licence. U slučaju, da imate još sedam (7) konektor licenci za drugo vertikalno rešenje (X2) i ujedno dva (2) korisnika koriste obe aplikacije, onda je na sistemu istovremeno $3+7-2 = 8$ korisnika, kojima je potrebna konektor licenca. Ko je developer/programer/ponuđač vertikalne aplikacije, nije važno.

6. Da li mogu pristupiti sa MS SQL Enterprise Studiom (SLQ EM) na korisničku bazu za pružanje podrške i da li je za to potrebna konektor licenca?

Odgovor: MS SQL Managment Studio je izuzetak i može se koristiti za podršku korisnicima i bez konektor licence.

7. Da li se konektor licence mogu zamrznuti?

Odgovor: Ne mogu. Samo osnovna PANTHEON licenca se može zamrznuti.

8. Kupim 50 konektor licenci u za to plaćam godišnji UC. Posle godinu dana ustanovim da mi je potrebno samo 30 konektor licenci. Da li tih 20 mogu da zamrznem, odnosno otpišem i shodno tome UC plaćam razliku (30)?

Odgovor: Konektor licence se ne mogu zamrzniti, ali će višak broj konektor licenci nakon 01.07.2016. biti moguće otpisati.

9. Stranka ima 3 baze i 1 (jedno) eksterno rešenje sa jednim istovremenim povezivanjem. Zahteva 1 konektor licencu ili 3 konektor licence, jer ima 3 baze?

Odgovor: Konektor licenca je vezana za serijski broj. Ako su sve te 3 baze na istom serijskom broju, dovoljna je 1 konektor licenca. Ako su sve tri baze na različitim serijskim brojevima, onda su potrebne 3 konektor

licence. Generalno je za svaki serijski broj potrebno onoliko konektor licenci, koliko je istovremenih eksternih konekcija na bazi s ovim serijskim brojem.

10. Imamo 2 serijska broja i za svaki je poseban server. Na serveru A (serijski broj »A«) imamo 5 PANTHEON licenci i 3 istovremena povezivanja na eksterno rešenje X1. Na serveru B (serijski broj »B«) imamo 7 PANTHEON licenci i 2 istovremena povezivanja na eksterno rešenje X2. Koliko konektor licenci nam je potrebno?

Odgovor: Konektor licenca je vezana za serijski broj. U gornjem slučaju su potrebne 3 konektor licence za serijski broj »A« i 2 konektor licence za serijski broj »B«. Dakle, ukupno 3 (A) + 2 (B) = 5 konektor licenci. Generalno, potrebno je onoliko konektor licenci koliko je eksternih konekcija na određenom serijskom broju.

11. Imamo dva vertikalna rešenja kojima su za rad potrebne konektor licence. Ako je isti korisnik (radna stanica) prijavljen u oba rešenja istovremeno, da li je to jedna ili dve konektor licence?

Odgovor: U ovakvom slučaju je dovoljna jedna konektor licenca.

12. Korisnik je prijavljen u PANTHEON i koristi PANTHEON licencu, u isto vreme se još prijavi u eksterno rešenje X1. Da li je potrebna konektor licenca uprkos tome, što je već prijavljen u PANTHEON licencu?

Odgovor: U slučaju da se u rešenje X1 povezuje preko PANTHEON licence i određene funkcionalnosti, koja je bila programirana u ARES-u, onda nije potrebna konektor licenca. U slučaju, da se X1 povezuje na PANTHEON bazu mimo PANTHEON korisnika, onda je konektor licenca potrebna.

13. Alati kao što su Management Studio, Profiler, Jobi za održavanje moraju biti isključeni iz konektor licence – zbog izvođenja backupa baze ili optimizacije od klijenata ne možemo zahtevati kupovinu konektor licence.

Odgovor: MS SQL Management Studio je isključen od provera i partneri ga mogu koristiti bez konektor licence. U slučaju, da se arhiviranje baza izvodi van radnog vremena onda konektor licenca nije potrebna.

14. Da li je potrebna konektor licenca i za povezivanje sa Datalabovim mobilnim aplikacijama?

Odgovor: Ne.

15. Ne znamo koliko konektor licenci je potrebno kod određenih klijenata. Internet aplikacija na primer, formira toliko veza, onoliko puta koliko je web service fleksibilan po različitim aplikacijama.

Odgovor: Proizvođači vertikalna, koji se povezuju na bazu, mogu precizno pratiti broj istovremenih konekcija iz svojih aplikacija, uključujući ograničenje (»load balancing« licence), da ostane u okviru upotrebe kupljenih konektor licenci. Sa ovim osiguravate nesmetan istovremeni rad u Pantheonu i uvažavanje Ugovora o licenci.

16. Da li je potrebna konektor licenca za upotrebu dokumentnog sistema (DMS)?

Odgovor: Kod dokumentnog sistema PANTHEON korisnik pristupa podacima iz eksternog rešenja (DMS), što znači, da konektor licenca nije potrebna. U slučaju, kad bi eksterno rešenje (DMS) bilo podešeno tako, da vuče podatke mimo PANTHEON korisnika (dakle direktni priključak na PANTHEON bazu), onda je konektor licenca potrebna.

17. Da li će pri uvođenju fiskalnih blagajni biti potrebna dodatna konektor licenca?

Odgovor: Ne, podatke o blagajničkom poslovanju će odgovarajućoj poreznoj instituciji poslati PANTHEON korisnik preko PANTHEON licence.

18. Korisnik ima ME licencu i u slučaju da želi OLAP kocke da se vrte u Excelu, da li mu je potrebna konektor licenca?

Odgovor: Da, jer u suprotnom slučaju nema pristup podacima u PANTHEON-u. OLAP kocke se zaista kreiraju upotrebom PANTHEON logike.

19. Nadovezujući se na gornje pitanje: ova kvota obuhvata sve eksterne izveštaje BI sistema, ReportingServer, SharePoint dashboardi, i sl.

Odgovor: Da. Ovo očigledno nosi i poslovnu vrednost, da ekonomija može lako opravdati konektor licencu.

20. Da li je potrebna konektor licenca, u slučaju, kad je na »grid-u« postavljen izvoz u Excel? Taj Excel je po logici takođe eksterna aplikacija.

Odgovor: Ne. Izvoz u Excel preko »grida« znači, da je korisnik bio prijavljen u PANTHEON i s ovim koristi PANTHEON licencu, kad je napravio izvoz i zbog toga konektor licenca nije potrebna.

21. Šta ako eksterno rešenje povežemo sa PANTHEON bazom van radnog vremena, kada ne koristimo Pantheon?

Odgovor: Kada PANTHEON nije pokrenut, eksterno rešenje se može povezati bez potrebe za konektor licencama

22. Rečeno je da je konektor licenca je potrebna za čitanje i pisanje iz PANTHEON baze. Čitanje je problematično jer ako na primer kodovi subjektata i idenata koriste sve programe i vertikalna rešenja da li je potrebna konektor licenca

Odgovor: Da. Takođe za čitanje podataka u PANTHEON-u (npr. Konto kartice) potrebna vam je konektor licenca. Činjenica da su podaci u bazi podataka i da su razdvojeni je logika PANTHEON programa pa je očekivano da je takve podake program licencama vezuje za bazu.

23. Krajnji kupac unosi narudžbine preko eksterne aplikacije (B2B, B2C...). Kako je sa tim licencama??

Odgovor: Potrebno vam je toliko konektor licenci, koliko će biti najviše istovremenih korisnika na toj B2B ili B2C aplikaciji.

24. Da li je u slučaju, ako se u ARES-u isprogramira izvoz podataka u neku drugu bazu, potrebna konektor licenca?

Odgovor: Ne, pristup do podataka preko ARES-a znači, da je korisnik u trenutku prijavljen u PANTHEON i samim tim koristi PANTHEON licencu

25. Korisnik ima CRM i želi imati podatke usklađene s PANTHEON bazom podataka. CRM se ne povezuje direktno sa PANTHEON bazom. Napravljena je ARES procedura, koja iz CRM baze prikuplja i zapisuje podatke v PANTHEON bazu i obratno. Da li je potrebna konektor licenca?

Odgovor: Nije potrebna u slučaju, ako je u trenutku izvoza podataka korisnik u ARES-u i koristi jednu PANTHEON licencu. U slučaju, ako je ARES podešen tako, da se baze sinhronizuju automatski (npr. preko trigger-a) potrebna je konektor licenca.

26. Korisnik ima kancelariju u državi sa drugom programskom opremom i podešen je XML, preko kojeg se prenose podaci iz PANTHEON-a (dokumenti, identiti, subjekti...). Ta druga aplikacija se ne povezuje s PANTHEON-om. Da li je u tom slučaju potrebna konektor licenca?

Odgovor: Ne, ukoliko se XML kreira bilo iz PANTHEON-a (eSlog) ili ARES-a.

27. Preko SQL-a je napravljena procedura s kojom se sinhronizuju podaci između dve baze. Da li je za to potrebna konektor licenca?

Odgovor: Da. Pretpostavljamo, da se SQL vrši preko web interfejsa ili preko SQL zadatka. Dakle, korisnik nije prijavljen u PANTHEON i ne koristi licence, zato je potrebna konektor licenca.

28. A 1. Da li korisnicima s online prodavnicom, koja se ne povezuje na PANTHEON bazu, već preko ARES postupka zbog XML izvoz podataka, potrebna konektor licenca?

Odgovor: U slučaju, ako izvoz podataka preko ARES-a napravi korisnik PANTHEON-a, konektor licenca nije potrebna. U slučaju, ako je izvoz podataka isprogramiran i automatski se izvodi, potrebna je konektor licenca.

29. Imamo web prodavnicu koja je integrisana u PANTHEON i podaci se direktno povlače iz PANTHEON baze. U datom trenutku može je posetiti 5 korisnika, u drugom npr. 50. U proseku prodavnicu posećuje 20 korisnika. Koliko mi je licenci potrebno?

Odgovor: Kod web prodavnica računamo na prosečno korišćenje konekcija na bazu, što znači da korisniku treba onoliko konektor licenci koliko je prosečno posetilaca te web prodavnice. U vašem slučaju potrebno je 20 konektor licenci.

30. Da li se obični PANTHEON korisnici (npr. AD) mogu povezivati na bazu van PANTHEON-a?

Odgovor: Direktno povezivanje nije moguće, jer je lozinka šifrovana. U budućnosti će biti moguće povezivati na webservise i sa PANTHEON korisnicima (time takođe podržavati i njihove autorizacije).

31. Imamo program za komandnu liniju (command line program) za uvažanje podataka iz XML datoteke, koji se poziva iz PANTHEON-a. Da li se za pristup podacima ovog programa može koristiti licenca korisnika, koji iz PANTHEON-a poziva taj program?

Odgovor: Da, u odnosu na to, da je program napravljen kao DOS komanda, pretpostavljamo da taj program za povezivanje na bazu ne koristi PANTHEON-ove konekcije (kao npr. ARES postupci, koji uvek koriste konekciju PANTHEON korisnika), zato je nezavisan i potrebna je konektor licenca.

32. Windows klijent za vertikalno rešenje. Navedeni nema licence na nivou vertikalnog rešenja i korisnici ga mogu proizvoljno upotrebljavati, i zna knjižiti u PANTHEON bazi. Da li je u tom slučaju potrebna konektor licenca? U slučaju da jeste, da li to spada u kvotu istovremenih korisnika PANTHEON licenci ili u kvotu konektor licenci?

Odgovor: Da, radi se o jednakom rješenju kao i za bilo koju drugu tehnologiju i potrebna je konektor licenca.

33. Vertikalno rešenje vuče podatke preko mrežnog servisa (webservice) direktno iz PANTHEON-a (samo čitanje). Vertikalno rešenje odlaže podatke na direktorijum, admin. ih skuplja. Taj je administrator u okruženju PANTHEON i datoteke uvozi u sistem. Admin ima validnu PANTHEON licencu. Podaci se uvoze preko DPA funkcionalnosti. Da li je za to potrebna konektor licenca?

Odgovor: Da. Kada se radi o čitanju podataka i vezano uz to konekciju mimo PANTHEON-a (mrežni servis se prijavljuje preko SQL korisnika na PANTHEON bazu), licenca jeste potrebna. Licenca za admina nije potrebna jer on preko ARES postupka uvozi podatke natrag u PANTHEON, te je u trenutku uvoza u ARES-u, taj korisnik prijavljen u sistem PANTHEON licencom.

34. Sistem ne koristi PANTHEON bazu, vrši jednokratni izvoz u X1 vertikalno rešenje i zatim iz X1 prerađeno u vertikalno rešenje X2, i nema direktne komunikacije s PANTHEON-om. Sve podatke uvek priprema admin. Da li je za to potrebna konektor licenca?

Odgovor: Da, za admina je potrebna, ukoliko je izvoz iz PANTHEON-a u X1 van ARES-a, a nije potrebna ukoliko je izvoz napravljen sa ARES-om, tada klijent koristi svoju PANTHEON licencu.

35. U čemu je onda razlika da li administrator preko ARES-a pripremi podatke ili ako ih vertikalno rešenja uzimaju direktno iz PANTHEON baze?

Odgovor: ARES znači zauzeta PANTHEON licenca. Vertikalno rešenje, koje direktno uzima podatke iz PANTHEON baze ne zauzima PANTHEON licencu..

36. Da li to znaci da ARES postupak, tj. razmenu podataka, moramo postaviti van PANTHEON baze?

Odgovor: Ukoliko biste želeli da izbegnete konektor licencu za preuzimanje, da. To znači, da razmena podataka mora biti van PANTHEON baze (odnosno van Datalab licencnih prava). To znači, da ne sme biti okidača (triggera) npr. za održavanje referentnog integriteta, koji bi se u ovoj eksternoj bazi prijavljivali na PANTHEON bazu. Za trigger vam je potrebna konektor licenca (zapravo čitač). Zbog toga što nisu ograničeni

na »administratora« , svaki korisnik može da pokrene vertikalne aplikacije i došlo bi do multipleksiranja – stoga, treba toliko konektor licenci, koliko korisnika ima vertikalna rešenja, koji aktiviraju trigere (koji spada u racionalnost za model »administratora«).

37. Sistem (vertikalno rešenje) ima svoju bazu i svoju logiku i radi nezavisno od PANTHEON-a. Ima 50 korisnika, od kojih samo 5 podešenih autorizacija za knjiženje i razmenu dokumenata sa PANTHEON-om. Sve ostalo radi operativno u drugom sistemu. Da li je potrebno u ovom slučaju imati 5 ili 50 konektor licenci?

Odgovor: Potrebno vam je onoliko licenci, koliko je istovremeno korisnika prijavljeno u PANTHEON. Ukoliko se svi korisnici ne prijavljuju direktno u PANTHEON funkcionalnost (ne pokreće stored proceduru ILI druge logike ILI pišu/čitaju u PANTHEON bazu podataka) onda vam je potrebno samo za broj korisnika koji koriste PANTHEON bazu (u gornjem slučaju 5). Ovo se još primenjuje: u slučaju, da se baza na serveru konstantno sinhronizuje sa PANTHEON bazom (recimo preko okidača/trigera) to znači, da se sa svakim unosom u bazu podataka istovremeno aktivira posebna akcija u PANTHEON bazi. To bi značilo, da, u slučaju da svakom aktivnošću ostalih »ne PANTHEON« korisnika, aktiviraju neku vrstu događaja u PANTHEON bazi i samim tim smatramo da mu je potrebna konektor licenca (stoga je potrebno 50 konektor licenci).

38. Mobilna prodaja ima administratora i recimo 500 putnika. Administrator je onaj, koji pre ulaska u sistem obrađuje podatke i jedini koji komunicira sa PANTHEON-om. Vertikalno rešenje se u tom slučaju koristi isključivo za prikupljanje podataka i nema nikakve veze sa PANTHEON-om. To je po definiciji jedna konektor licenca?

Odgovor: U slučaju, da putnici nisu direktno povezani na PANTHEON bazu podataka (off-line) onda je dovoljna jedna licenca samo za administratora. U slučaju, da neko od putnika poveže svoje podatke sa PANTHEON-om potrebna mu je konektor licenca.

39. Korisnik ima važeću PANTHEON licencu za sebe i rad na blagajni. Zatim uzme mobilni terminal, da na policama može da skenira bar kod na artiklima. Terminalom pristupa samo podacima, koji su prethodno pripremljeni u PANTHEON-u (zaglavlje narudžbine, linija se upisuje s terminalom). Da li je u ovom slučaju potrebna konektor licenca?

Odgovor: Ako je terminal povezan sa PANTHEON bazom podataka (on-line) u ovom trenutku korisnik može da isključi blagajnu, koju koristi neko drugi - zato je potrebna konektor licenca. Međutim, ukoliko terminal nije direktno povezan na PANTHEON bazu podataka (off-line), onda konektor licence nije potrebna

40. Imaju li takođe i ostale softverske kuće sličan način licenciranja?

Odgovor: Microsoft Dynamics NAV, SAP R/3 portal licence... I to znatno rigorozniji

41. Svaki dobar proizvod ima mnogo vertikala. Krčenjem ekosistema provajder vertikalnih rešenja posledično utiče na sam rast osnovnog proizvoda. Konektor licence se veoma teško mešaju u ovaj ekosistem.

Odgovor: Pogledajmo SAP ili Microsoft kao verovatno najrazvijeniji ekosistem. Oba imaju zbog toga konektor licence. Primedba da »vertikale unapređuju osnovni proizvod« mogao bi da se pretvori u pitanje – dakle, one su za te svoje korisnike besplatne? Verovatno ne. Programer je u dobitku. Jer mu zbog upotrebe PANTHEON logike nije potrebno programiranje svih IT dešavanja (ili za korisnika, ako je vertikala bila razvijena na zahtev) jeftinije..

42. Smisao vertikalnih rešenja nije u smanjivanju prodaje osnovnih licenci, ni u poboljšanju funkcionalnosti, koju Datalab zajedno sa partnerima može postići. Vertikale, koje isključivo "oponašaju" funkcionalnost implementiranu u ERP (sa ciljem smanjenja broja licenci) praktično ne znam.

Odgovor: Bile su. Dupliranje funkcija iz PANTHEON-a i njihovo prebacivanje na internet. Ili kupovina licence sa manjom funkcionalnošću i dopunjavanje sa ARES postupcima u licencu sa svim funkcionalnostima. Konektor licence je nastala iz potrebe, jer samo na ovaj način možemo da obezbedimo pravilan razvoj PANTHEON platforme u budućnosti.

43. Jasno je, da i vaš proizvod zahteva takozvanu konektor licencu. Ali ne i isključivo u obliku troškova, već kao gotov proizvod/interfejs, preko koga klijent može da koristi ERP funkcionalnosti u vertikalnim rešenjima. Na ovaj način i naravnobi bilo ispravno da to košta. Jer na kraju klijenti sada sami plaćaju najmanje 1000-to izvođenje jedne te iste integracije. A ovaj Ovakav interfejs se može definisati bi kasnije mogao biti definisan kao "istovremeni", "named user" ili kao "konektor".

Odgovor: Tako je, named user bi bilo drugo rešenje, ili bi doneo više nezadovoljstva. Za korisnike troškove, za Datalab više prihoda, naš cilj je da u okviru datih mogućnosti pružimo optimalno rešenje za sve uključene.

44. Da li mogu (bar manji) klijenti sami da zahtevaju rešenje tzv. "meke" veze, sa kojima niste više "online", već za integraciju i prenos podataka brine operater za jednu licencu?

Odgovor: Ovo se odnosi na dodatne troškove za programiranje, ali je onda neophodno usklađivanje sve vreme. Dakle, dodatni troškovi i više mogućnosti za greške..

45. Logika PANTHEON-a je podeljena između UI i T-SQL. Eksterni sistemi su uglavnom unos narudžbina ili predstavljaju zalihu između skladišta, ponekad kreiraju i račune. Zašto ne bi sproveli web servise ili standardne razmene tabela, preko kojih bi mogli "eksterni" korisnici na jedinstven način da koriste logiku PANTHEON-a i na taj način izbegnu potencijalne probleme zbog nepravilnog korišćenja "core" funkcionalnosti? Mogućom saradnjom sa više programera vertikala i njihovim pogledom na sam način komunikacije i na osnovu dobijenih informacija razviti neki univerzalni interfejs, koji bi standardno vršio razmenu podataka. Umesto čestog plaćanja po nekoliko hiljada eura partnerima za "izradu" interfejsa, klijent bi kupio licencu za povezivanje koju već neko ima.

Odgovor: Jednom smo čak započeli sa kreiranjem webservisa u saradnji sa partnerima ali je projekat zbog neaktivnosti propao. Sada čistimo PANTHEON i prenosimo funkcionalnosti u stored procedure, koje će biti osnova za webservise (koji su uglavnom enkapsulirani pozivi stored procedure). Završetak radova je predviđen za 2016. g. Konektor licence obezbediće nam prihod iz ove adrese izvor prihoda, koji će biti iskorišćen za podizanje kvaliteta ovog integracijskog programa i podrška podršku za programere, koji je do

sada bio pitanje slobodnog vremena i dobre volje. U proteklom periodu smo želeli da to pokrijemo preko članarine (membership fees), koje se u DEV programu na žalost nikada nisu ukorenile do te mere, da bi donele neko značajno pokriće.